

Ταμείο Συνοχής

Το Ταμείο Συνοχής, το οποίο δημιουργήθηκε το 1994, παρέχει χρηματοδότηση για περιβαλλοντικά έργα, καθώς και για έργα διευρωπαϊκού δικτύου στα κράτη μέλη των οποίων το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα είναι μικρότερο από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ.

Νομική βάση

Άρθρο 177 (ιδίως η δεύτερη παράγραφος) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Στόχοι

Το Ταμείο Συνοχής ιδρύθηκε με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να προωθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη. Για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 παρέχει στήριξη στους ακόλουθους τομείς:

- επενδύσεις στο περιβάλλον, μεταξύ άλλων στους τομείς που έχουν σχέση με τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ενέργεια οι οποίοι παρουσιάζουν περιβαλλοντικά οφέλη·
- διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα της υποδομής των μεταφορών· (TEN-T)·
- τεχνική βοήθεια.

Στο πλαίσιο των έργων που εξυπηρετούν τους στόχους της ΕΕ για την προστασία του περιβάλλοντος, η ενίσχυση του Ταμείου Συνοχής μπορεί, επίσης, να αφορά τομείς σχετικούς με τη βιώσιμη ανάπτυξη, όπως η ενεργειακή απόδοση, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και — στον τομέα των μεταφορών εκτός των διευρωπαϊκών δικτύων — οι σιδηροδρομικές μεταφορές, η εσωτερική και η θαλάσσια ναυσιπλοΐα, τα συστήματα διατροφικών μεταφορών και η διαλειτουργικότητά τους, η διαχείριση της οδικής, θαλάσσιας και εναέριας κυκλοφορίας, οι καθαρές αστικές συγκοινωνίες και τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Από το 2014 το Ταμείο Συνοχής στηρίζει — με 11,3 δισεκατομμύρια ευρώ — έργα υποδομών με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία στον τομέα των μεταφορών, στο πλαίσιο του νέου χρηματοδοτικού μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» (CEF)^[1].

[1]Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1316/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για τη σύσταση της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 913/2010 και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 680/2007 και (ΕΚ) αριθ. 67/2010.

Επιλέξιμες χώρες

Το Ταμείο Συνοχής προορίζεται για τα κράτη μέλη των οποίων το κατά κεφαλήν ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) είναι μικρότερο από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ. Κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020, το Ταμείο Συνοχής χρηματοδοτεί δράσεις για 15 κράτη μέλη: τη Βουλγαρία, την Κροατία, την Κύπρο, την Τσεχία, την Εσθονία, την Ελλάδα, την Ουγγαρία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, την Πολωνία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και τη Σλοβενία.

Προϋπολογισμός και δημοσιονομικές διατάξεις

Για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, η ΕΕ διαθέτει περίπου 63,4 δισεκατομμύρια ευρώ στο Ταμείο Συνοχής (εξαιρούνται τα κονδύλια που μεταφέρονται για τον χρηματοδοτικό μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη»), ενώ το ύψος της χρηματοδότησης από το Ταμείο Συνοχής για ένα έργο μπορεί να ανέρχεται στο 85% του κόστους του.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα κονδύλια του Ταμείου Συνοχής ανά κράτος μέλος για την περίοδο 2014-2020

Κράτος μέλος	Προϋπολογισμός (σε εκατ. ευρώ)
Βουλγαρία	2 278,3
Τσεχία	6 258,9
Εσθονία	1 073,3
Ελλάδα	3 240,5
Κροατία	2 559,5
Κύπρος	288,9*
Λετονία	1 349,4
Λιθουανία	2 048,9
Ουγγαρία	6 025,4
Μάλτα	217,7
Πολωνία	23 207,9
Πορτογαλία	2 861,7
Ρουμανία	6 934,9
Σλοβενία	895,3
Σλοβακία	4 168,2
Σύνολο	63 390

* Συμπεριλαμβανομένου του πρόσθετου ποσού ύψους 19,4 εκατομμυρίων ευρώ που διατέθηκε στην Κύπρο και προκύπτει από την επανεξέταση των κριτηρίων επιλεξιμότητας για το Ταμείο Συνοχής για την περίοδο 2017-2020.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΕΔΕΤ, πύλη ανοιχτών δεδομένων, Απρίλιος 2017.

Πρόταση για την μετά το 2020 πολιτική της συνοχής

Τον Μάιο του 2018, η Επιτροπή δημοσίευσε τις προτάσεις της για τη ρύθμιση της πολιτικής συνοχής της ΕΕ μετά το 2020. Σε αυτές περιλαμβάνεται ένας κανονισμός σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ταμείο Συνοχής. Το Ταμείο Συνοχής θα συνεχίσει να στηρίζει έργα στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση».

Η πρόταση αυτή διατηρεί τη θεματική συγκέντρωση. Το Ταμείο Συνοχής θα στηρίξει δύο ειδικούς στόχους: μια πιο πράσινη κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα [στόχος πολιτικής (ΣΠ) 2] και μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη (ΣΠ3). Η Επιτροπή πρότεινε να μην στηρίζεται από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής μια σειρά δραστηριοτήτων, όπως η άμεση στήριξη σε μεγάλες επιχειρήσεις, σε αερολιμενικές υποδομές (εκτός από αυτές στις εξόχως απόκεντρες περιοχές) και σε ορισμένες δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων (π.χ. σε χώρους υγειονομικής ταφής).

Για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, η προτεινόμενη κατανομή για το Ταμείο Συνοχής ανέρχεται σε 41,3 δισεκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων τα 10 δισεκατομμύρια ευρώ θα συνεισφέρουν στον χρηματοδοτικό μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη». Το Ταμείο Συνοχής μετά το 2020 θα χρηματοδοτεί έργα στα ίδια 15 κράτη μέλη της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020.

Η πρόταση της Επιτροπής εξετάζεται με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, όπου το Κοινοβούλιο δρα επί ίσοις όροις με το Συμβούλιο. Τούτο σημαίνει ότι πριν από τα τέλη του 2020 αυτά τα δυο όργανα θα πρέπει να καταλήξουν σε συναίνεση για τους μελλοντικούς κανόνες του Ταμείου Συνοχής. Τον Μάρτιο του 2019 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ολοκλήρωσε την πρώτη του ανάγνωση.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Ο κανονισμός σχετικά με το Ταμείο Συνοχής για την περίοδο 2014-2020 θεσπίστηκε στο πλαίσιο της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας, όπου το Κοινοβούλιο διαθέτει πλήρη δικαιώματα να προτείνει τροπολογίες. Αυτό έδωσε στο Κοινοβούλιο τη δυνατότητα να προσδώσει ευελιξία στους προτεινόμενους κανόνες και να τους προσαρμόσει καλύτερα στις ανάγκες των κρατών μελών. Το Κοινοβούλιο κατάφερε, επίσης, να διευρύνει την εμβέλεια των επενδύσεων του Ταμείου Συνοχής, για να συμπεριληφθούν επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ιδίως στον στεγαστικό τομέα.

Το Κοινοβούλιο υποστήριξε την ιδέα της καθιέρωσης κοινών δεικτών για το Ταμείο Συνοχής, οι οποίοι διευκολύνουν την αξιολόγηση της χρήσης του. Υπεραμύνθηκε με επιτυχία της άποψης — σε αντίθεση με την πρόταση της Επιτροπής — ότι ο κανονισμός θα πρέπει να περιλαμβάνει τη δυνατότητα τροποποίησης του καταλόγου των δεικτών αυτών μέσω κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, εφόσον κρίνεται ότι απαιτούνται προσαρμογές, για να διασφαλίζεται η αποτελεσματική αξιολόγηση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή.

Έπειτα από την ενδιάμεση επανεξέταση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2014-2020, η οποία συνοδευόταν από μια δέσμη νομοθετικών προτάσεων, δεν έχουν γίνει ουσιαστικές αλλαγές στο Ταμείο Συνοχής.

Filipa Azevedo / Marek Kołodziejcki
04/2019

